

HOLYWOODOO

PRAKTICKÁ KINEMATOGRFIE PRO RELIGIONISTY-DETEKTIVY

„Divuhodná zjevení, která uzřel zlatý Horník ve stříbrném Dole!
Videje metané zevnitř na tikající skořápku lebečního vejce!
Zář zornice, Panenky dštící skrz sklivec stíny pravdy na stěnu dělohy
— sluje, jež sluje Ten-ata!“

EXPERIMENT

Filmýtofilmový blok **Holyvoodoo** je svým obsahem i formou poněkud odlišný od klasického religionistického filmového klubu. Jádrem je stále promítání snímků podnětných svým vztahem k látkám, které religionistu oslovují — tj. svou návazností na problematiku významu, funkce a vůbec rozsahu fenoménů, kterým říkáme *mýty* a *rituály*.

DISKUSEMENT

V případě **Holyvoodoo** bude pravidelnou součástí (neformální) *diskuse* nad shlédnutým(i) zjevením(i). Cílem je vyzkoušet si přístup, v němž si my diváci dovolíme aktivnější sledování, vedení implicitního dialogu s dílem, uvědomělý „pohled religionisty-detektiva“ — metodu, při níž film použijeme jako *křemen*, kterým z naší hlavy-ocílky budeme vykresávat nějaké ty jiskry. Jestliže se film ukáže být spíše *jantarem*, devět z osmi lékařů doporučuje mít s sebou mít namísto ocílky raději liščí ohon. A když se ukáže, že se místo křemene či jantaru jednalo o levnou *bižuterii*, stává se *diskuse* jedinečným terapeutickým nástrojem pro odreagování se z nabyté frustrace.

MYTHOTAINMENT

Druhou odchylkou od normálního programu (která se ještě netýká prvních dvou večerů) je experimentální zaměření na snímky, které sice zřetelně nejsou nikterak ‚náboženské‘ na explicitní či autorem zamýšlené rovině (pozoruhodně často jsou to zdánlivě zcela povrchní komerční spektakly), přesto však při pozornějším pohledu lze vidět, že jsou takřka bezezbytku prorostlé náboženskou symbolikou a děj se odvíjí podél mytické struktury, která jakoby vypadla z Eliadeho, Turnera, Frazera atd. Tyto filmy bychom mohli pracovně prohlásit za ‚moderní žitou mytologii‘, která nám vzniká takřka ‚přímo pod nosem‘, často bez našeho povšimnutí. Nakolik se vskutku jedná o obsahovou a funkční obdobu klasických mýtů typu ‚O Zlatém a Železném věku‘, ‚Héraklova dobrodružství‘, ‚O Osiridovi a Isidě‘, ‚Exodus‘ či ‚Píseň o perle‘ bude právě tématem doprovodných diskusí.

30

LEDEN

„ŽIŽEK“

16:30-16:50

Předfilm: BYL JSEM MLADISTVÝM INTELEKTUÁLEM

16:50

Přestávka: 10 min

17:00-18:30

Slavoj Žižek's PERVERT'S GUIDE TO THE CINEMA (díly 1-2/3)

18:30

Přestávka: 10 min

18:40-19:25

Slavoj Žižek's PERVERT'S GUIDE TO THE CINEMA (díl 3/3)

19:30

DISKUSE: KRITICKÉ ZAMYŠLENÍ NAD ‚PERVERT'S GUIDE‘ A JEHO PŘÍNoseM PRO RELIGIONISTU.

6

Darwin

ÚNOR

„DAWKINS“

17:00-17:50

THE GOD DELUSION (1. díl 2-dílného dokumentu ROOT OF ALL EVIL?)

17:50

Přestávka: 10 min

18:00-19:20

EXPELLED! NO INTELLIGENCE ALLOWED

19:30-19:45

EXPELLED FROM „EXPELLED!“

19:45

DISKUSE: KRYPTONÁBOŽENSKÉ ASPEKTY NEODARWINISMU A PODOBNÝCH IDEOLOGÍÍ.
(ANEb: PATŘÍ SKEPTICKÝ SPOLEK SISYFOS MEZI SEKTY A NOVÁ NÁBOŽENSKÁ Hnutí?)

13

ÚNOR

„LABYRINT“

13:00-14:30

THE CITY OF EMBER

14:30

Přestávka: 10 min

14:40-16:20

DARK CITY

16:20

Přestávka: 10 min

16:30-18:10

THE TRUMAN SHOW

18:10

Přestávka: 10 min

18:20-20:00

THE VILLAGE

20:00

DISKUSE: O PODOBNOSTI S PLATONICKÝM MÝTEM O JESKYNI, RESP. GNOSTICKÝM MÝTEM O ÚNIKU Z DÉMIÚRGOVA VĚZENÍ. CO TATO PODOBNOST ZNAMENÁ? V JAKÉM SMYSLU LZE HOVOŘIT U TĚCHTO FILMŮ O MÝTU? JAKOU FUNKCI TAKOVÝTO MÝTUS PLNÍ? JAKÉ JINÉ PARALELY MEZI SNÍMKY JSTE ZAZNAMENALI? NABÍZÍ SE NĚJAKÝ ALTERNATIVNÍ VÝKLAD TOHOTO „SYŽETU“?

Bez přímé tematické návaznosti na hlavní program večera, kterým je PERVERT'S GUIDE TO THE CINEMA, čistě za účelem pobavení a získání zdravého odstupu od následného myšlenkově hutného díla bude před Žižkovým dokumentem promítán 17 minutový humorný snímek z českých luhů a hájů.

Kdo film zná, případně chce zůstat co nejčerstvější pro hlavní program, nemusí váhat s vynecháním a dorazit až na 17:00.

30. 1. – 16:30 – MÍSTNOST 217

BYL JSEM MLADISTVÝM INTELEKTUÁLEM

délka: 17 minut

režie: Štěpán Kopřiva, Marek Dobeš

hudba: František Fuka, Michal David

hrají: Vladimír Brabec, Vladimír Škultéty, Soňa Tomečková,

Robert Jašków, František Fuka, Jan Hrušínský,

Tomáš Baldýnský, Michal David

Česko, 1998

Jedná se o dílko vzniklé z čirého nadšení pro věc a s velmi dobrou znalostí klišé vlastní hororům kategorie D. Film by se dal též pochopit jako krátký indoktrinační varovný dokument toho typu, který byl zvláště oblíbený v 50tých letech v USA (ale i ve východním bloku). Proslulý je např. ‚Reefer Madness‘, poněkud hysterické varování o nebezpečích, která na člověka číhají, pokud si někdy zakouří marihuanu.

Analogicky vzato je ‚BYL JSEM MLADISTVÝM INTELEKTUÁLEM‘ tedy zdviženým varovným prstem informujícím o nebezpečí, které představují zlopověstní ‚intelektuálové‘. Divák se dozví, jak až může dopadnout, když si něco začne se zaklínadly obsahujícími temná slova jako ‚bytnost‘ nebo ‚jsoucno‘.

„Je třeba tematizovat vztah svého naivního parciálního já k intertextové výměně a příslušným indukovaným anticipacím.“

„Adornův postulát uměleckého zážitku jakožto zážitku neidentického implikuje reflexivní rozštěp já, jako jej známe z děl Wenderse či Jarmusche.“

„Ale pouze ve smyslu schizofrenní analogie u postmoderně eklektického sochařství. Na tom já úplně ulítávám!“

30. 1. — 17:00 — MÍSTNOST 217

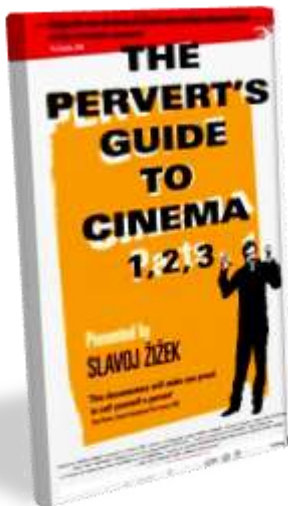
Slavoj Žižek's

PERVERT'S GUIDE TO THE CINEMA

délka: tři díly po 45 minutách

režie: Sophie Fiennes

USA, 2006

Tento dokument je (nyní již) kultovním počinem současného kontroverzního myslivce Slavoj Žižka — slovy jistého komentátora na IMDB, formou „uhádni, o kom mluvím“:

„Je obtloustlý, upocený, lehce pidlooký a jako posedlý neklidnou energií. Stojí přímo před vámi a prohlašuje o sobě, že je pervert. Tvrdí, že vy, filmoví diváci, vnímáte projekční plátno jakožto záchodovou mísu a že ve skutečnosti nevědomě toužíte po tom, aby se všechny spláchnuté exkrementy vychrlily z mísy nazpět ven na vás. Ve svém myšlenkovém postupu je zavile nepředvídatelný a vám pomalu dochází, že je to vlastně monstrum. — Nuže tedy? ... Ale no tak! — O kom je řeč, jste už měli dávno uhádnout: Hledíte na jednoho z předních filosofů naší doby.“

Žižkova svatba s argentinskou modelkou jménem Analia (!), jak příznačné pro psychoanalytika.

Navzdory poměrně výstižnému popisu Žižkova zevnějšku a celkového působení však autor svým komentářem přispívá k poměrně častému prvnímu (chybnému) dojmu — totiž, že Žižek je kontroverzní prostě proto, že je to exhibicionista, cynický provokatér a „attention whore“ (např. typ Marilyn Manson).

Žižkova skandálnost ovšem spočívá paradoxně v pravém opaku — dnes (kdy je šokující a vulgární projev trudnou povinností showbusinessu a kdy jsme zavalováni nadprodukcí nastajlovaných rádoby radikálních tlachů, které jsou díky své bezobsažnosti establishmentem spokojeně tolerovány) je vlastně výjimečným

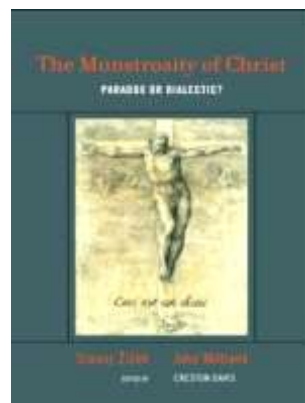

zjevem, který si dovoluje formu a styl neomalene ignorovat a s udivujícím apetitem a vytrvalostí se ráchat v otázkách a tématech toho potenciálně nejtěžkopádnějšího a ‚nejobsahovitějšího‘ druhu. Přesně těch, které se nenosí, protože odporují duchu doby, jenž sám sebe pěkně charakterizuje pomocí podivných jevů jako je ‚káva bez kofeinu‘, ‚pivo bez alkoholu‘, ‚máslo bez tuku‘, tj. věcí, z níž zbyla jen dutá forma (‚imidž‘), a jejíž obsah (původní pointa, pevné jádro) byl nahrazen jakýmsi nezávadným molitanem a kupou ‚přírodně identických‘ dochucovadel.

Žižek, (v rámci tohoto příoměru) ‚hyperkofeinový potížiřta‘, má tu zvláštní vlastnost, že ač je filosofem, přesto není uspávačem hadů a ve výkladu většinou dospívá rázně k určité zřetelné pointě. Jeho charakteristickým rysem je obliba v kontraintuitivním pozorování a směřování k překvapivým antitezám (osobitě vypilované dědictví Hegela a Freuda) — myšlenkový ‚trik‘, uvozovaný obvykle slovy ‚let’s turn it around‘ („not ‚why does the Matrix need our energy‘, but ‚why does the energy need the Matrix‘“ PERVERT’S GUIDE 49:50).

Jedno z témat, kterému Žižek věnuje hodně pozornosti, je náboženství (sám se označuje za „křesťanského ateistu“) — jedna z jeho posledních knih nese jméno THE MONSTROSITY OF CHRIST a mimo jiné je též pokusem kriticky reagovat na ‚atheistické fundamentalisty‘ typu Richarda Dawkinse. Jiné, starší a rozsahově menší pojednání věnované náboženským otázkám (THE PUPPET AND THE DWARF) lze doporučit jako snadno přístupný vzorek Žižkovy tvorby.

THE PERVERT'S GUIDE TO THE CINEMA

Žižek v dokumentu surfuje napříč moderní kinematografií od výpravných velkofilmů určených pro masu (*Matrix*, *Star Wars*), přes staré klasické snímky (*Diktátor*, *Persona*), kvalitní mainstream (*Alien*, *Fight Club*) až k náročnějším dílům (filmy A.

Tarkovského, K. Kieslowského atd.), zvláštní pozornost je věnována tvorbě Alfreda Hitchcocka, Stanleyho Kubricka a Davida Lynche. Spojujícím elementem je přitom sledování několika typicky lacanovských motivů (‚undead partial object‘, ‚Voice‘, ‚Gaze‘, ‚the Thing‘, triáda ‚Imaginary-Symbolic-Real‘ atd.), které se Žižkovi daří vyložit poměrně civilním, ne-lacanovským, jazykem a ilustrovat pomocí ukázek.

SLAVOJ IN THE MATRIX

„This is your last chance.
After this there is no
turning back.“

„You take the **blue pill**, the story ends. You wake up in your bed and believe whatever you want to believe.“

„You take the **red pill**, you stay in Wonderland and I show you how deep the rabbit-hole goes.“

„But the choice between the **blue** and the **red pill** is not really a choice between illusion and reality. Of course, the **MATRIX** is a machine for fictions, but these are fictions which already structure our reality. If you take away from our reality the symbolic fictions that regulate it, you lose reality itself.“

„I want a third pill!

So what is the third pill? Definitely not some kind of transcendental pill which enables a fake, fast-food religious experience, but a pill that would enable me to perceive **not the reality behind the illusion but the reality in illusion itself.**“

„There is an irresistible power of fascination, at least for me, in this terrifying scene when Neo awakens from his sleep within the matrix and becomes aware of what he really is ...“

„... in that foetal container, floating in liquid, connected to virtual reality, where you are reduced to a totally passive object with your energy being sucked out of you.“

„So why does the **MATRIX** need our energy? I think the proper way to ask this question is to turn it around. Not why does the **MATRIX** need the energy, but why does the energy need the **MATRIX**? That is to say, since I think that the energy we are talking about is libido, is our pleasure, why does our libido need the virtual universe of fantasies? Why can't we simply enjoy it directly?“

Orientační otázkové osy k obhlédnutí

OBSAH :: KLAD

Jaký výklad, postřeh či pojednané téma mě zaujalo, ukázalo novou perspektivu? V čem zajímavost toho postřehu spočívá? Které myšlenky mají relevanci k religionistice?
Je něco, co si odnáším, a s potěšením se k tomu vrátím, ať už jako k dobrému hlodu, nebo teoreticky zajímavému postřehu pro budoucí využití?

FORMA :: KLAD

V čem je takto koncipovaný dokument / způsob výkladu originální? Jaký typ navazování myšlenek a spojování postřehů Žižkův postup prezentace umožňuje?
V čem spatřuji přínos filmových ukázek? Co by chybělo v hypotetické přednášce ořezané o ukázkou? Která kombinace ukázkou a výkladu fungovala obzvláště ilustrativně?

OBSAH :: ZAPOR

Bylo ve výkladu nějaké místo evidentně „hluché“, vycpávkové, samoúčelné?
Opakovalo se něco nadbytečně?
Jaké téma bylo vyloženo nesrozumitelně, chaoticky?
Shledávám některý výklad kompletně 'ujetým'?

FORMA :: ZAPOR

Dokážu rozdělit celek trojdílného dokumentu na jakékoli menší tematické bloky? Mám něco proti výroku, že „struktura výkladu je v Pervert's Guide prezentní ve formě absence“?
Je v něčem Žižkova perzóna na překážku sdělení myšlenky? Je nějaký aspekt celkového pojetí nebo konkrétní detail formy výkladu, který mě obzvláště iritoval?

Již několik desítek let probíhá v USA tu skrytá, tu otevřená válka mezi křesťanskými fundamentalisty a atheistickou menšinou. Jedna z konkrétních manifestací, skrze níž se kulturní a světonázorové napětí může materializovat, má formu veřejné polemiky o tom, zda se má na státních školách vyučovat jen klasická vědecko-materialistická hypotéza vzniku vesmíru a života na zemi (tj. velký třesk & darwinistická evoluce), anebo zda má být součástí osnov i „seznámení s alternativou“, konkrétně s hypotézou nazývanou „intelligent design“ (ID).

Propagátoři ID jej prezentují zásadně jakožto čistě racionální výzkumné paradigma, které se přednostně soustředí na otázku vzniku života na zemi. V rámci ID se za nejpravděpodobnější hypotézu ohledně vzniku života na Zemi bere zásah blíže nespécifikované vyšší inteligence. Proponenti ID se domnívají, že život na Zemi je příliš komplexní fenomén a v zásadě odborným žargonem parafrázuji neodbytný dojem, že „vše tohle zde přeci nemohlo vzniknout náhodou“. V praxi je však ID zcela samozřejmě jen nové („politicky korektní“ = „new-speakové“) jméno pro kreacionismus a s lobbingem v jeho prospěch je spojena celá řada podivných fundamentalistických skupin, společností a klubů (dřív by se řeklo ‚lóží‘).

Ovšem proti bigotnosti, pověrečnosti a fundamentalismu nestojí na druhé straně liga rozumných a moudrých učenců, kteří by se na současný svět, lidskou kulturu a její ‚ožehavá témata‘ dívali s vyrovnaným odstupem a kteří by byli známi svou všestranností, bohatou představivostí a schopností překonávat v první řadě svou vlastní myšlenkovou limitovanost.

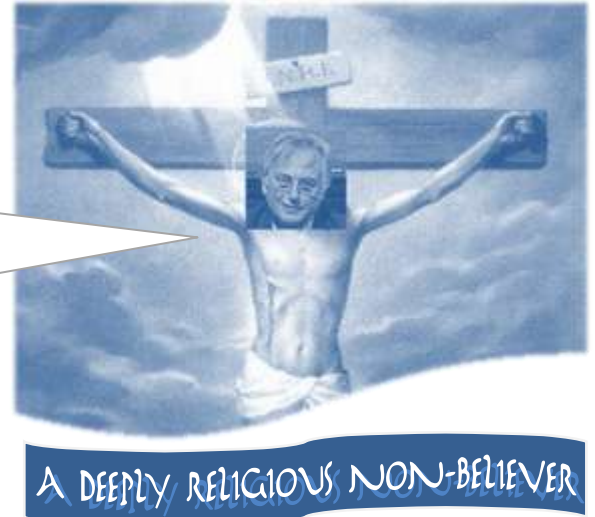
Proti ID vystupuje velmi aktivně skupina přírodovědců, jejímž neoficiálním šampionem v kategorii těžké váhy je oxfordský profesor Richard Dawkins.

Přístup Dawkinse a jeho kolegů ovšem při bližším pohledu jeví známky pozoruhodného zélótského zápalu pro věc, jenž si sice dokáže udržet jistou úroveň humoru, stylu a logické argumentace, jehož celkový postoj ovšem připomíná spíše střídavě „apoštola sv. Evoluce“, „sv. otce bojující proti pohanům a heretikům“ či „inkvizitora“.

Nakonec se tak dostáváme do nejasné situace, v níž je už těžké rozhodnout, kdo zde vlastně reprezentuje živé, nereflektované, doslovně brané náboženství,

a kdo je na druhé straně ten nepřiliš hloubavý, věčně, konkrétně a materiálně uvažující ‚bezvěrec‘. Často je to totiž právě Dawkins, kdo (např. když se rozhovoří o přírodě) je jakoby uchvácen a poznenáhlu přechází v nečekaně poetický oslavný hymnus, ne nepodobný náboženským hymnům starověku a středověku.

„The boy [let's call him Richie :)] lay prone in the grass, his chin resting on his hands. He suddenly found himself overwhelmed by a heightened awareness of the tangled stems and roots, a forest in microcosm, a transfigured world of ants and beetles and even - though he wouldn't have known the details at the time - of soil bacteria by the billions, silently and invisibly shoring up the economy of the micro-world. Suddenly the micro-forest of the turf seemed to swell and become one with the universe, and with the rapt mind of the boy contemplating it.“

Přirozeným komplementem takto intenzivní zbožné úcty je i neméně intenzivní zášť, která je určena ‚modlářům‘, tj. těm, kteří ‚se klaní dílu svých vlastních rukou‘ (úsuděk starý více než dva tisíce let; už tehdy byl poněkud neapný).

„The God of the Old Testament is arguably the most unpleasant character in all fiction: jealous and proud of it; a petty, unjust, unforgiving control-freak; a vindictive, bloodthirsty ethnic cleanser; a misogynistic, homophobic, racist, infanticidal, genocidal, filicidal, pestilential, megalomaniacal, sadomasochistic, capriciously malevolent bully.“

Vztah ‚na kordy‘ panující mezi neodarwinisty a představiteli církví lze číst jako příznak toho, že jsou si vzájemně konkurencí, tj. ‚podnikají v téže branži‘ — té, na kterou (i v případě Dawkinsovy sociobiologie) tak pěkně sedí Geertzova definice náboženství.

Vymítání ďábla jménem náboženství a obhajoba darwinistické ideologie získala napříč lety pozoruhodnou dynamiku a nyní se již jedná o aktivismus ne nepodobný misijní činnosti (viz fotografie [autobusu](#)). Velmi dobře situaci též vystihují Dawkinsova úvodní slova na jedné jeho paměťhodné přednášce — „Možná si myslíte, že jsem dnes přišel, abych vám kázal o atheismu. To se ale mýlíte. Nepřišel jsem vám kázat o atheismu, nýbrž o

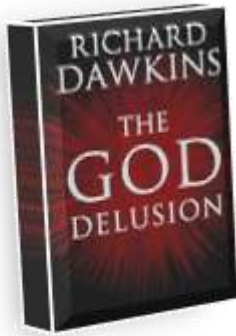
... militantním atheismu!“

Výsledkem je situace, kdy proti sobě stojí zpravidla na jedné straně (‚za osmnáct‘) bigotní, předsudečný, devó-

tní, jednotvárný, nesnášenlivý a pokrytecký ignorant a na druhé straně (‚bez dvou za dvacet‘) samozvaný obhájce Rozumu a ‚realistického obrazu reality‘, kterou je třeba chránit před agenty posedlými memetickými démony, kteří chtějí zhasit Světlo Pravdy, posvátnou pochodeň, již kdysi zažehl Charles Darwin,

prohlédnuv mlhy nevědění a odhaliv princip, který je příčinou a motorem všeho života na Zemi...

Takováto situace má svou zvrhlou estetiku — nabízí se přirovnání např. k americkému **wrestlingu**.

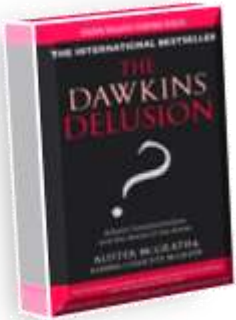
Dvojice masivních, zcela jednostranně pěstěných trollů, se pouští do zápasu s notnou dávkou drsných gest a napařování, jež se v ničem podstatném neliší od teritoriálního chování goril či orangutanů. Mají na sobě nestvůrně nevkusné kostýmy, před nimiž i ty nejinfantilnější kýchče světa blednou závistí, a s hranou opravdovostí se pouští do show-zápasu s předem domluveným scénářem.

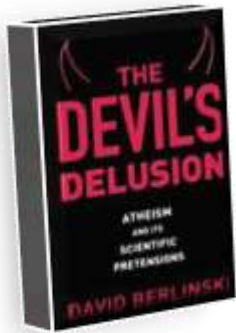
Je to celé trapné a atavistické, ale přesto cosi dětského, animálního, masturbačně-provinilého v nás způsobuje, že nemůžeme odtrhnout oči od těch odporně masivních býčích šjí, zpcených mamutích těl navlečených do parodie na kostým Spider-mana, že nás to naprosto dutě dunění steroidové svaloviny jaksi perverzně přitahuje, podobně jako někdy nelze odtrhnout oči od mrzáka, oběti, již znetvořila příroda nebo nešťastná nehoda.

Duel Dawkins vs. Kreationisti je do značné míry zajímavý právě tím, že si v něm často divák nemůže dovolit to pohodlí souhlasit ani s jednou ze stran, obě jsou deficientní. Ale jakým způsobem? V čem? A co na to Jan Pleskač?

1.

2.

„An atheist is just somebody who feels about Yahweh the way any decent Christian feels about Thor or Baal or the golden calf. As has been said before, we are all atheists about most of the gods that humanity has ever believed in. Some of us just go one god further.“

The image shows a computer interface for 'MINIWARE DOCTOR' with a portrait of Richard Dawkins. Below it is a character card for Richard Dawkins with the following text:

Richard Dawkins
 Scientist - Biologist
 Arrival of Richard Dawkins destroys all coherent creationist arguments. If there are no coherent creationist arguments may be swapped for a more useful card.
 Immune to faith-based attacks.
 "Science offers us an explanation for how complexity like life could arise out of simplicity like eggs. The hypothesis of God offers no scientific explanation for anything, for it simply postulates what we are trying to explain."

The character card also lists the following stats:

- SPECIAL POWER:** Hooding the enemies of reason in the logical gables (96%)
- WEAPON OF CHOICE:** The Richard Dawkins Foundation for Science and Reason (94%)
- KEY OUTPUT:** The Selfish Gene, The Blind Watchmaker, The God Delusion, The Greatest Show on Earth (90%)
- ARCH RIVALRY:** Alister McGrath (32%)

At the bottom of the card, it says: "Reprinted by Neil Davies <http://www.creationsidc.com/> with the author's <http://www.richarddawkins.net/>

6. 2. — 17:00 — MÍSTNOST 217

THE GOD DELUSION

délka: 90 minut

režie: Russell Barnes

napsal: Richard Dawkins

vystupují: Richard Dawkins, Ted Haggard, Yousef al-Khattab

UK, 2006

Jeden z Dawkinsových dokumentů natočený v nedávné době. Práce na dokumentu byla v úzkém napojení na vydání stejnojmenné knihy — *The God Delusion* — která se stala velkým hitem a okamžitou „klasikou“ příznivců ateistického hardcore lifestylu. V dokumentu, který si drží neutralitu asi se stejným úspěchem, jako dokumenty Michaela Moora, tj. neutrální rozhodně nejsou, spíš jsou osobitou vizí, což je vposled jejich hlavní síla. Dawkins se v dokumentu v zásadě pokouší ukázat na to, že náboženství je nebezpečný iracionální primitivismus a že lepší je být tak cool jako je Richie himself. Za pozorné shlédnutí rozhodně stojí rozhovor (názorový i sociální konflikt) s **Tedem Haggardem**, svého času superpopulárním teleevangelistou, jenž vystupoval mj. proti gayům, korupci a zneužívání drog, ovšem přibližně několik měsíců dokončení *God Delusion* došlo k tomu, že Haggardovu míru pokrytectví nevydržel jeho homosexuální milenec-prostitut a drogový dealer, a rozhodl se promluvit. Haggard byl usvědčen a zcela „ztratil tvář“. (Jak je vidět na fotkách vpravo, v jeho případě je možno výrazu „tvář“ použít jen obrazně :-)) Tuto zázračně padnoucí tečku za osudem „držitele prestižní ceny *Mr Supersleazy* z roku 2006“ však v dokumentu nenajdeme z důvodu jednosměrnosti časové dimenze.

6. 2. — 18:00 — MÍSTNOST 217

EXPELLED! NO INTELLIGENCE ALLOWED

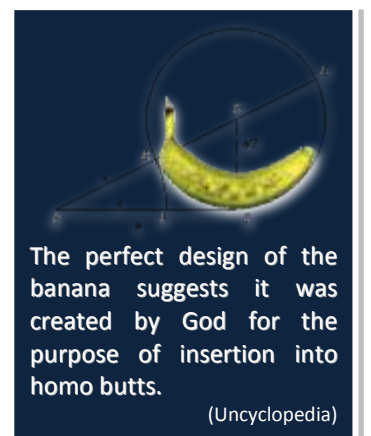
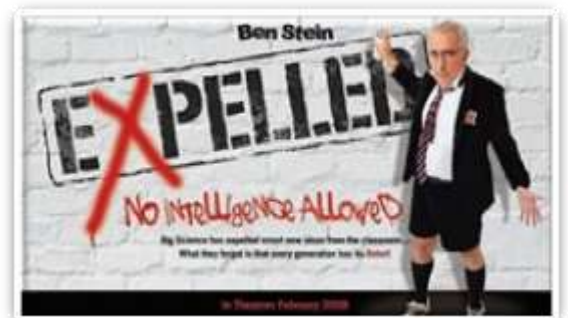
délka: 97 minut

režie: Nathan Frankowski

napsal: Ben Stein, Kevin Miller, Walt Ruloff

vystupují: Ben Stein, Richard Sternberg, Guillermo Gonzalez, PZ Myers, Christopher Hitchens, Richard Dawkins / USA, 2008

Dokument z přesně opačné strany konfliktu, pokus o antitezi k Dawkinsově pozici. Dokument je nejspíše vyrobený na objednávku lobbingových zájmových skupin kreacionistů s cílem vnést do povědomí lidí účelovou dezinformaci. Toto „odhalení“ je současně také tématem celého dokumentu — totiž údajná diskriminace, kterou mají být postihováni badatelé, kteří se rozhodnou pro výzkum jakkoli se odvolávají nebo dále rozvíjející hypotézu

Intelligent Design. Takoví odvážlivci jsou prý vládnoucím darwinistickým establishmentem ihned vyštípáni, obratem jsou vyhozeni z práce, jejich jméno se stává náhle tabu u vydavatelů odborných periodik a podobně. Napříč celým dokumentem diváky provází **Ben Stein**, jehož poměrně trefně charakterizuje hravá Uncyclopedia:

„An American actor, economist, a speech writer for former United States President Richard Nixon, and later on a personification of evil.“

V první části dokumentu Stein představuje osudy několika postižených vědců a pohoršuje nad zavilými úklady darwinistů; opakovaně je evokována ‚svoboda slova‘ a podobné nedotknutelné ikony. Samozřejmě nemůže chybět ‚*reductio ad Hitlerum*‘ (viz dialog níže). V druhé polovině se autor a průvodce dokumentem rozhodne navštívit postupně řadu renomovaných oponentů ID, což dodává konečně snímku dialogickou šťávu. Na samotný konec je nechán zlatý hřeb v podobě ‚Interview with the (Vampire) Dawkins‘, které má zvláštní náboj a jeho průběh pravděpodobně překvapí většinu očekávání.

When we just saw that man, I think it was Mr. Myers, talking about how great scientists were, I was thinking to myself the last time any of my relatives saw scientists telling them what to do they were telling them to go to the showers to get gassed ... that was horrifying beyond words, and that's where science — in my opinion, this is just an opinion — that's where science leads you.

That's right.

...Love of God and compassion and empathy leads you to a very glorious place, and science leads you to killing people.

Good word, good word.

EXPELLED FROM ‚EXPELLED!‘

(příležitostný záznam)

délka: 10 minut

vystupují: Richard Dawkins, PZ Myers

USA, 2008

Na závěr zbude jen kraťoučký, ale o to hutnější, videozáznam o symptomatické absurditě, k níž došlo na premiéře dokumentu. Na film se přišli podívat i Dawkins a jeho americký kolega PZ Myers. Nicméně jakmile je spatřila ochranka, vyrazila k nim a následně vyvedla ven Myerse ‚dle pokynů svrchu‘. Ironií osudu nepoznali vedle stojícího Richarda Dawkinse, a ten tak pronikl dovnitř a shlédl snímek. Druhá, daleko podstatnější ironie se týká famotného faktu, že tvůrci dokumentu, který se stylizuje do obhájce svobody a volného přístupu k informacím, jsou sami ve skutečnosti těmi, kdo mají neovladatelnou inklinaci k vyhazování lidí z při první možné příležitosti.

MÝTUS O PROCITNUTÍ A ÚNIKU Z LABYRINTU

13. 2.

CITY OF EMBER

DARK CITY

TRUMAN SHOW

THE VILLAGE

KINO ŠITÉ NA MÍRU

Filmy se budou promítat čtyři, v pořadí od toho, který má (subjektivně) nejmenší *MUST-SEE* kvokient, po ten s nejvyšším. Očekává se, že všichni, kteří se ten den budou chtít účastnit, budou rozumní a zajdou na jeden či dva, maximálně tři filmy.

Jak postupovat — receptář na pondělí pro ty, kteří, jako já, jsou líní přemýšlet o tom, jak se zorganizovat:

A) Jdu jen na ty filmy, které jsem ještě neviděl.

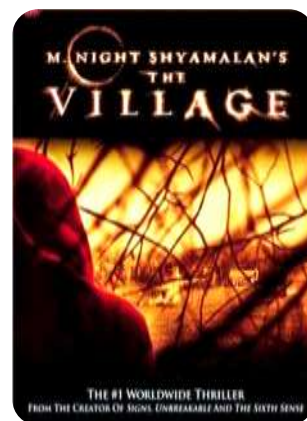
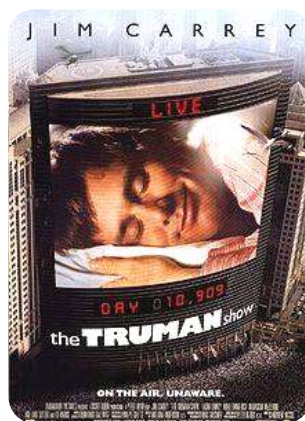
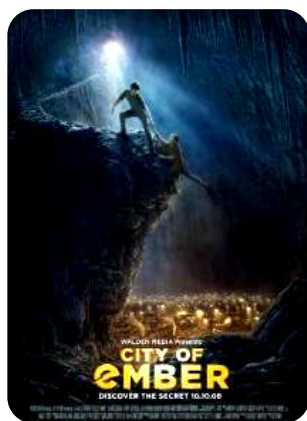
Vzhledem k tomu, že všechny čtyři filmy jsou standardní hollywoodská produkce, je to mu jen pár let, co šly v našich kinech a jsou středně známé, lze předpokládat, že většina z nás bude některé z nich znát. Jsem-li tento případ, pak je pro mě jednoduchá volba programu: doplnit si rozhled o ty, které ještě neznám.

B) Co když jsem viděl všechny?

Vzácný okamžik úplné svobody. U zcela nerozhodných jedinců: Řídit se *MUST-SEE* kvocientem, čím pozdější film, tím doporučeníhodnější. Rada moudré myši Lenky: Podnětné filmy bývají na druhé shlédnutí zas úplně novou zkušeností, někdy teprve napodruhé dávají smysl. Je to otevřený prostor pro pozornost k detailům, sledování motivů a třibení si „vnitřní recenze“.

C) Co když jsem neviděl žádný?

Pak nezbyvá, než si vybrat dva filmy dle stručného a mlhavého naznačení jejich stylu a obsahu níže, vzít v ohled na *MUST-SEE* kvokient, ale hlavně na vlastní chuť a náladu.

MYTICKÝ MOTIV

Společný motiv prezentované čtveřice filmů je probuzení hrdiny do poznání, že svět, ve kterém žije a který bere jakožto samozřejmou a danou realitu, je ve skutečnosti něčím úplně jiným, totiž iluzí, mámením, falešnými kulisami, jejichž účelem je, aby jej držely v zajetí, v nesvobodě. Hrdina se následně vydává na stezku poznání a osvobození, která je plná nástrah a na jejímž konci se nachází ono „světlo na konci tunelu“, tj. smrt, neboli život.

Tento základní dějový rozvrh je znám z celé řady svrchovaně náboženských, mystických či esoterních tradic, počínaje příběhem Buddhovým, Platónovým podobenstvím/filosofickým mýtem o jeskyni, přes celou řadou mysterijních a gnostických nauk a jejich mladší odnože během středověku až po moderní spiritualitu či esoterní inklinaci, která nachází mimo jiné svůj výraz i v kinematografii. Filmů s tímto tématem je totiž mnohem více, vybrány jsou takové, které obsahují nejkompaktnější strukturu mytických motivů, které lze komparovat navzájem mezi nimi i mezi mýty a legendami minulosti.

Z dalších filmů zpracovávajících tentýž námět lze uvést např. *Matrix*, *13th Floor*, *Aeon Flux*, *The Island*, *Equilibrium* atd.; snímky s typově podobným námětem jsou pak např. *Gattaca*, *Brazil*, *1984*, *12 Monkeys*, *Dogville*, *El Topo*.

Čtveřice vybraných snímků představují čtyři různé žánry, čtyři různé vypravěčské styly, čtyři různé atmosféry a čtyři různá řešení jednoho společného mytického rozvrhu (*varování: následující dvě stránky jsou zavile prolezlé SPOILERY*):

CITY OF EMBER je pohádkový, naivní, dobrosrdečný příběh s celou řadou motivů v nestrojené, prosté explicitnosti, dobrodružnost děje je u filmu důležitější než jeho domyšlenost, což ale dětem v nás nevadí. Příběh rozpracovává celou řadu mytických motivů („Noemova archa“; chráněný ostrůvek světla uprostřed tmy; předky připravená stezka spásy, na kterou se zapomnělo, atd.) Příběh samozřejmě směřuje k pohádkovému dobrému konci, nad kterým by možná uronil slíčku dojetí i ten Platón.

DARK CITY je na první pohled jakoby protikladem předchozího filmu v mnoha aspektech: je důrazně dospělácký, zanořený v temných uličkách, s vraždami, sychravými tvářemi a depresivními hláškami. Pod tímto drsnějším nátěrem je ale jen neúspěšně kamuflovanou pohádkou pro velké kluky. V příběhu se objevuje několik originálních, ikonických motivů, na které se nezapomíná („půlnoční vyladování“,

‚kdy byl naposledy den?‘, ‚Shell Beach‘), stejně tak jako celá řada motivů vlastních společnému mytickému rámci (hrdina s amnézií; vyvolený; labyrint...). Děj samozřejmě směřuje k finální bojové konfrontaci a k hrdinově apoteóze.

TRUMAN SHOW

je koncepčně asi nejsostikovanější, díky svému realistickému settingu nejvíce rozehrává zneklidňující paralely k naší každodenní zkušenosti. Jedná

se vlastně o doslovnou realizaci přirozeně se vyskytující představy, s níž jsme se většinou zaobírali už jako děti, totiž že všichni ostatní lidé jsou domluvení herci. Konkrétní realizace spolu přináší řadu podnětných momentů, od úvodní scény, kde je ráno na silnici před domem spadlý obří světlomet, na němž je napsáno „Sirius“, až po návrat ke středověkému modelu placatého světa s nebeskou klenbou, což je podoba filmového ateliéru Truman Show. Děj směřuje k hrdinově „exitu“ z Démiúrgova labyrintu, osvobození, které má v sobě jak pravý patos dovršení, tak i nostalgii ztráty nevinnosti — je to Exit, z něhož se již není možné vrátit.

THE VILLAGE

je na první pohled zcela odlišný od předchozích tří snímků. Jako jediný je zasazen do „starých dobrých časů“ a vystačí si bez jediného sci-fi udělátka. Postavy jednají jaksi post-myticky, vývoj děje sleduje mytický prototyp, ale ve stěžejních bodech se od něj svébytně odchyluje. Stejně jako v úplně prvním snímku i zde je „ves“ v první řadě útočištěm, o tom, zda je ve skutečnosti vězením, se vede

napříč dějem neslyšný rozhovor. Příběh nesměruje k nějakému konci ve smyslu završení. Prohlédnutí a výjimečná zkušenost jednoho člověka, o níž se téměř nikdo nedozví, je příjemnou protiváhou velkolepých závěrů předchozích tří filmů.

13. 2. – 13:00 – MÍSTNOST 217

CITY OF EMBER

délka: 90 minut

scénář a režie: Gil Kenan

literární předloha: Jeanne DuPrau

hrají: Saoirse Ronan, Bill Murray,
Tim Robbins, Toby Jones

USA, 2008

13. 2. – 14:40 – MÍSTNOST 217

DARK CITY

délka: 100 minut

scénář a režie: Alex Proyas

hrají: Rufus Sewell, Kiefer Sutherland,
Jennifer Connelly, John Hurt

USA, 1998

13. 2. – 16:30 – MÍSTNOST 217

TRUMAN SHOW

délka: 103 minut

režie: Peter Weir

scénář: Andrew Niccol

hrají: Jim Carrey, Ed Harris, Laura Linney

USA, 1998

13. 2. – 18:20 – MÍSTNOST 217

THE VILLAGE

délka: 108 minut

scénář a režie: M. Night Shyamalan

hrají: Bryce Dallas Howard, Joaquin Phoenix,
Adrien Brody, John Hurt, Sigourney Weaver

USA, 1998

